

Zaterdag 20 mei 1916.

De vervalsching van eetwaren wordt op groote schaal toegepast: steenkolenslakken tot pulver gemalen onder zware plettertuigen ter verzwaring van cacao, suikerij en chocolade. Het gebuideld brood voor zieken is verbazend wit, vastgesloten, oudbakken van zoodra het koud geworden is en heeft hoegenaamd geen smaak — zou er wellicht waarlijk pleister in zijn?

Het toezicht over de eenzelveheidskaart wordt streng toegepast. Wie ze niet op de eerste vraag toonen kan, loopt een groote boet op.

Meiden, die aan de stoep schuieren, hebben ze in den zak, evenzoo oude wijvetjes uit een armhuis, die liggen te wieden op het land. In werkmanswijken komt het voor, dat van binnen op de straatdeur in groote letters prijkt:

“Vergeet uw pasport niet.”

Hoe komt het toch, dat er sedert een week geen soldatentropen meer binnenkomen noch wegtrekken, vanwaar die schorsing in 't verkeer?

Maar zijn er geene meer te zien, noch is er geen krijgsmuziek meer te hooren, des te levendiger patrouilleeren ze in de verbeelding, vooral bij duisteren nacht:

Hoe gaat dat doodschieten toe?

En de geest verplaatst zich in het vroege schemeruur. De zon is nog niet opgestaan; het donker celrijtuig, dat u naar de strafplaats voert houdt stil en ge stapt af. Is het van schrik of van koude, dat ge beeft en dat uw kin knakt? Het is ook zoo killig daar aan dien muur, waar ge zijt gereedgesteld. Voor u, in nog twijfelduister is er een wemeling van enkele soldaten, een zwakke flikkering van staal.

Het gaat zoo vlug niet toe, als ge denken zoudt. Ze moeten zich in 't gelid stellen, het commando hoeft gegeven te worden juist op den slag van het bepaald uur. Een dokter staat daar om uw overlijden vast te stellen, misschien is hij het, die u desnoods den genadeslag geven moet. Nu hoort ge weer iets aanrollen, met dat licht gerol — ge kent het wel — dat van een niet beladen doodwagen. Hij is het, die uw kist aanbrengt...

Ja, ja, de blinddoek, laat hem u toch ombinden, anders... anders doet ge een onwillekeurige beweging en...

Ach, waarom dat alles bij voorbaat herhaaldelijk doorleven, wat nog niet gebeurd is en misschien niet gebeuren zal.

Wat zou het smartelijkste wezen op dien beslissenden stond? Dat weet geen mensch. De indrukken vallen soms heel anders uit dan ge voorzaagt. Ja, maar wat denkt ge er van nu, gij?

Is het 't afscheiden van uw familie? Het verlaten van uw vrienden, van uw huis, met al zijn inhoud, doode voorwerpen voor een ieder, maar levende wezens voor u. Aan elk dezer is een geschiedenis verbonden, nauw aan degene van uw verleden verwant...

En ik zin na: moet ik mij schamen het aan te stippen? Ik weet geen verschil soms meer tusschen goed en kwaad. Doch het knijpendste voor mij ware dit: niet kunnen mededeelen aan anderen welke de laatste gewaarwordingen van een terechtgestelde zijn... dood, vernietigd, niet meer bestaan, nergens meer.

En het eeuwig leven?

Ik heb honger en dorst er naar, maar verdienen wij wel heropstanding, wij die allen zoo slecht zijn?

Alle handels- en voortbrengsthuisen moeten voor de Duitschers werken. In geval van weigering worden de eigenaren of de beheerders naar Duitschland gestuurd. De stad wordt gedwongen het vereischte te doen uitvoeren. De opbrengst is voor Duitschland, behalve twintig procent, die aan de bevolking toekomt.

Virginie **LOVELING** (« *In oorlogsnood* »)